

-vervolg van blad 1885a1

Daargelaten dat reeds het voor de vuist spreken niet ieders zaak is – en ik erken, de mijne in 't geheel niet – zal het er toch op aankomen om tegen stelling stelling, tegen bewijs bewijs, tegen feit feit te plaatsen. De zaak is niet gemakkelijk: hoe schoon en heerlijk de verdediging van het Christelijk onderwijs ook zij – in dit geval zag ik haar liever aan meer bevoegde en geoefende handen toevertrouwd.

Ook verwacht ik niet veel heil van ons debat. In de loop der geschiedenis, denkt slechts aan *Huss* te Constanz, aan *Luther* te Worms enz., is het gebleken, hoe weinig vrucht zulke mondgesprekken opleveren. Een enkele mag er geschokt worden in zijn gevoelen – de groote meerderheid keert huiswaarts onveranderd van inzicht: reeds van te voren was bij partij het vonnis der tegenpartij geveld: ieder rekent aan zijn partij de eere der overwinning toe. Levendig herinner ik mij hoe voor eenige jaren in Zeeland zulk een debat is gevoerd tusschen de heeren *Gerth van Wijk* en en *Vorsterman van Ooijen*. De vergadering beantwoordde in 't geheel niet aan het doel. Mogen wij van dit voorgenomen debat meer vrucht ons beloven? Eén enkele gansch niet te versmaden vrucht belooft ik er mij van. Ons volk kent het Staatsonderwijs niet in zijn beginselen, strekking en bedoelen. Ons volk heeft voor een groot deel nòg altoos een hoogen en goeden dunk van de opvoeding van Staatswege. En deze vrucht belooft ik mij. Als het bedoelde hoofd der school ridderlijk en ruiterslijk die beginselen bloot legt – zonder omwegen en zonder achterhoudendheid zich duidelijk en voor den eenvoudigste verstaanbaar uitsprekt – dan zal hij het volk de oogen openen, dan zal het volk gaan begrijpen hoe hun kinderen opgevoed worden.

Aanvaard ik dus het aanbod tot debat, ik doe het onder twee voorwaarden. De eerste is deze: dat ik minstens 14 dagen van te voren het voor te dragen stuk gedurende drie dagen ter lezing ontvang; dan kan ik mij zelve voorbereiden en tot verweer toerusten. Mijne andere voorwaarde betreft het onderwerp dat in het debat zal komen: de ware opvoeding. Zal het debat iets beteekenen, dan zullen wij, zij het ook populair toch, wetenschappelijk het geheel der opvoeding moeten behandelen. Wij zullen alzoo te spreken hebben: *a.* over den onderwijzer die opvoedt, *b.* over het kind dat opgevoed moet worden, *c.* over het doel dat de opvoeding moet beoogen, *d.* over de middelen om het voorgestelde doel te bereiken en *e.* over de methode die gevolgd moet worden. En dan verzoek ik, dat de inleider van het debat zich onomwonden en glashelder uitspreken wil over al de punten, die ik onder elke letter even aanstip.

Sub *a.* Oefent de persoonlijke geloofsovertuiging van den opvoeder ook invloed uit op zijn opvoedingswerk? Is het al of niet van beteekenis dat hij den Bijbel erkent als eenig en onfeilbaar richtsnoer van geloof en leven? Is het onverschillig of hij den Christus der Schrift als eenigen verlosser van verloren zondaren huldigt? Heeft het ook iets te beduiden of hij zelf een godsdienstig mensch is, of hij door zelf ter kerk te gaan een goed voorbeeld geeft aan de kinderen – of door onder kerktijd velocipede te rijden – en gedurende kerktijd zangoefening te houden een slecht voorbeeld geeft? Is het al of niet onverschillig of de onderwijzer door allerlei aardigheid met wat anderen heilig is, den eerbied uit het kinderhart verdrijft?

Sub *b.* Moet het kind beschouwd en behandeld worden als met een door de zonde verdorven hart? heeft het eene bestemming alleen voor den tijd of ook voor de eeuwigheid? heeft het eene ziel die behouden worden, maar ook verloren kan gaan? Heeft het ook wat te zeggen, dat het kind, in een verbond der genade met God staande, gedoopt is in den driemaal heiligen naam Gods? Bepaalt de belofte, in de ure des doops voor God en de Christelijke gemeente afgelegd door de ouders, die gedurende den schooltijd hun gezag aan den onderwijzer overdragen, ook iets met betrekking tot dat kind?

Sub *c.* Is het genoeg het kind op te voeden alleen voor de maatschappij? of moet het doel der opvoeding beantwoorden aan de bestemming des menschen? Is de mensch, die naar des Apostels woord van Gods geslacht is, niet bestemd bovenal om voor God te leven? Moet dus de opvoeding niet bepaald worden door die heerlijke bestemming, zoo dat het kind zeer zeker in huis, kerk, maar ook in de school leert God te dienen, tot Gods verheerlijking te leven, om juist alzoo tot het hoogste geluk te geraken?

Sub *d.* Moet dan niet, met zulk doel der opvoeding voor oogen, de Bijbel het voornaamste middel zijn – de Bijbel waarin wij de Godsopenbaring bezitten, waaruit wij alleen den Heiland leeren kennen, zonder wien niemand tot den Vader komt, en die alleen voor den hemel waarlijk opvoeden kan? Moet het gebruik van Gods heilig woord, moet geheel de opvoeding niet in diepe afhankelijkheid van God geschieden, en alzoo door 't gebed geheiligd worden?

-vervolg op blad 1885a3